

Stanowisko nr 5/2022 r.

Stron społecznych Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego

Województwa Dolnośląskiego

z dnia 30 listopada 2022 r.

w sprawie: *przygotowania przez Rząd RP transparentnych form pomocy dla pracodawców i pilnego wsparcia rozwoju energetyki wiatrowej oraz prosumenckiej*

Na podstawie art. 42. ust.1 Ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2015 r., poz. 1240) oraz ust. oraz art. 50 ust.1 c. - 1 f. Ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz.U.2018 poz.1464)

strony:

1. organizacji, o których mowa w art. 23 ust. 1 Ustawy;
2. organizacji, o których mowa w art. 24 ust.1 Ustawy;

Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego Województwa Dolnośląskiego przyjmują stanowisko w sprawie *przygotowania przez Rząd RP transparentnych form pomocy dla pracodawców i pilnego wsparcia rozwoju energetyki wiatrowej oraz prosumenckiej*

Uzasadnienie:

Obecny kryzys na rynkach energetycznych pokazuje, że drogą ku stabilności systemu energetycznego oraz wzmocnienia suwerenności Polski są dające niezależność energetyczną odnawialne źródła energii. Wzywamy Rząd do przygotowania transparentnych form pomocy dla pracodawców i pilnego wsparcia rozwoju energetyki wiatrowej oraz prosumenckiej.

Partnerzy Społeczni wyrażają głębokie zaniepokojenie oraz protestują przeciw trybowi, w którym ustawy energetyczne są kierowane bezpośrednio do Sejmu RP z pominięciem konsultacji. Oznacza to pozbawienie prawa do wyrażenia opinii przez partnerów społecznych. Nie ma uzasadnienia dla takiej ścieżki, ponieważ możliwy jest także krótki termin konsultacji przepisów. W sytuacji, gdy projekty ustaw trafiają do Sejmu RP dzień przed posiedzeniem komisji, która je rozpatruje, konsultacje mają charakter iluzoryczny. Projekty te zawierają kontrowersyjne rozwiązania w kluczowych obszarach:

1. Odblokowanie rozwoju energetyki wiatrowej

Zwracamy się o jak najszybsze podjęcie przez Sejm RP prac nad rządowym projektem Ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw przekazanym do Sejmu RP w połowie lipca br. Przyjęcie ustawy umożliwi budowę

nowych farm wiatrowych, zwiększenie efektywności instalacji już istniejących oraz wprowadzi nowe zasady ich bezpiecznej eksploatacji. Przepisy obowiązującej Ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych od sześciu lat wstrzymują planowanie nowych inwestycji w lądową energetykę wiatrową opartą na nowoczesnych turbinach wiatrowych. Postęp technologiczny umożliwia obecnie budowanie farm wiatrowych o większej mocy, pracujących znacznie ciszej, a przy tym bezpieczniejszych dla otoczenia i okolicznych mieszkańców niż te sprzed 5 - 10 lat.

Nowe regulacje zawarte w projektowanej Ustawie są rezultatem szerokich konsultacji i stanowią kompromis między potrzebą pilnego rozwoju energetyki wiatrowej i obawami niektórych członków lokalnych społeczności. Rozwiązania zawarte w projekcie rządowym są pożądane przez przedsiębiorców oraz zwykłych obywateli, ponieważ pozwolą zmniejszyć rachunki za prąd, obniżyć koszty działalności, a lokalnym społecznościom przyniosą dodatkowe dochody do gminnego budżetu.

Z badań przeprowadzonych przez polską agencję Social Changes w lipcu 2022 r. wynika, że 81% Polaków popiera rozwój lądowych elektrowni wiatrowych, 75% uważa, że wiatraki na lądzie przyczyniają się do wzrostu bezpieczeństwa energetycznego i zmniejszenia zależności od paliw kopalnych, a 85% badanych sądzi, że prawo w Polsce powinno wspierać rozwój i korzystanie z odnawialnych źródeł energii, w tym elektrowni wiatrowych. Zmiana ustawy odblokuje lokalnym właścicielom działek możliwość budowy domów w odległościach mniejszych niż 10h od turbin wiatrowych, co również ograniczają obecnie regulacje wprowadzone w 2016 r.

2. Wsparcie rozwoju prosumentów

- a) W celu wsparcia rozwoju sektora prosumentów w nowym otoczeniu regulacyjnym potrzebne są pilne, dodatkowe działania. W szczególności należy dokonać ewaluacji programu „Mój Prąd” i zwiększyć wysokość wsparcia finansowego dla mikroinstalacji pv oraz prosumenckich magazynów energii. Wsparcie to jest obecnie zbyt niskie, aby przyszli prosumenci zdecydowali się ponosić wysokie koszty inwestycji.
- b) Wobec zahamowanego wzrostu ilości/ udziału prosumentów zbiorowych wzywamy do pilnego zidentyfikowania barier w ich rozwoju. Apelujemy o uwzględnienie prosumentów zbiorowych w programie „Mój Prąd”, ponieważ brak wsparcia skierowanego do prosumentów wielolokalowych spowoduje, że sektor ten w ogóle się nie rozwinie, a przepisy pozostaną martwe. W szczególności brak takiego wsparcia dyskryminuje mieszkańców miast, którzy nie mogą skorzystać z obecnego wsparcia dla prosumentów indywidualnych.

Dotychczasowy sukces energetyki prosumenckiej obrazuje ich ilość. Dane statystyczne za sierpień 2022 r. pokazują, że zarejestrowano już ponad 1,132 mln mikroinstalacji prosumenckich. Sukces ten zawdzięczamy polskim przedsiębiorcom, którzy dostarczali prosumentom rozwiązania, które zapewniły im dostęp do bezpłatnej energii elektrycznej z własnych, odnawialnych źródeł oraz sprzyjającym regulacjom i dofinansowaniu.

Nowe regulacje prosumenckie, które obowiązują od 1 kwietnia 2022 r., wprowadziły nowy system rozliczania energii elektrycznej wytworzonej i oddanej do sieci przez prosumenta, który został oparty o cenę rynkową energii elektrycznej. Regulacje te z pewnością doprowadziły do spowolnienia dynamiki rozwoju tego sektora, co ma przełożenie również na kondycję polskiego

sektora pv i polskich przedsiębiorców. Obawy budzi szczególnie trudność z określeniem opłacalności takiej inwestycji.

Ponadto, nowe regulacje wprowadziły możliwość rozwoju prosumentów w miastach. Nowy prosument zbiorowy oznacza odbiorcę końcowego wytwarzającego energię elektryczną wyłącznie z odnawialnych źródeł energii na własne potrzeby w mikroinstalacji lub małej instalacji przyłączonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej za pośrednictwem wewnętrznej instalacji elektrycznej budynku wielolokalowego, w której znajduje się punkt poboru energii elektrycznej tego odbiorcy.

3. Odblokowanie linii bezpośrednich

Popieramy projekt liberalizacji zasad działania linii bezpośredniej, który jest przygotowywany obecnie przez MRiT. Z niepokojem obserwujemy jednak, że propozycje założeń nowych regulacji nie zostały jeszcze upublicznione w formie konkretnego projektu ustawy. Konkurencyjność polskich przedsiębiorców zależy bowiem w coraz większym stopniu od tego, czy mają zdolność do zapewnienia sobie dostaw energii po przewidywalnej, korzystnej cenie.

Niektórzy przedsiębiorcy już teraz stawiają sobie wymagania, aby zapotrzebowanie na energię elektryczną było pokrywane tylko ze źródeł odnawialnych. Linia bezpośrednia, która łączy źródło wytwórcze energii odnawialnej z odbiorcą, jest niezbędnym elementem do realizacji zielonej transformacji przez przedsiębiorców. Z powodu wadliwych regulacji, linie bezpośrednie nie funkcjonują w Polsce.

Gospodarka podlegać będzie w coraz większym stopniu elektryfikacji (np. rozwój elektromobilności). Zapotrzebowanie na energię elektryczną będzie tylko rosnąć, a w szczególności na energię z odnawialnych źródeł, ponieważ przedsiębiorstwa będą ograniczać swój ślad węglowy, a finansowanie inwestycji będzie powiązane z tym parametrem. W model linii bezpośredniej wpisują się także elektrownie wiatrowe, ponieważ profil zużycia energii przez przedsiębiorstwo nie zawsze pokrywa się z profilem generacji przez instalację pv (okres nasłonecznienia nie pokrywa się z okresem dobowym działalności produkcyjnej firmy).

4. Zniesienie obliża giełdowego

- a) Ustawa z dnia 29 września 2022 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy o odnawialnych źródłach energii, znosi oblig na sprzedaż energii poprzez giełdę. Ustawa ta znajduje się obecnie w Senacie. Podobnie jak inne ustawy energetyczne, ustawa nie została poddana konsultacjom.
- b) W naszej ocenie regulacja będzie miała negatywne skutki dla gospodarki, rynku energii i zaangażowania sektora finansowego w budowę źródeł OZE w Polsce. Usunięcie obliża giełdowego może doprowadzić wręcz do wzrostu cen energii dla przedsiębiorstw. Otwarty model rynkowy zastąpić ma obrót oparty na umowach wzajemnych stron, który chronić będzie tajemnica handlowa przedsiębiorstw. Zniesienie obliża to zabicie termometru. Nie będzie wskaźnika, który wiarygodnie pokaże cenę energii elektrycznej w Polsce.

Prezes URE jest przeciwny zniesieniu obliiga. Uważa, że jego zniesienie nie spowoduje znaczącego obniżenia cen energii.

Obowiązujące od 2019 roku 100 proc. obliigo w rzeczywistości dotyczy jedynie ok. 46 proc. energii elektrycznej wytworzonej przez przedsiębiorstwa objęte badaniem URE, co stanowi ok. 36 proc. energii wyprodukowanej w kraju (dane za 2019 r.). Prezes URE wskazywał, że obliigo giełdowe zostało wprowadzone przede wszystkim po to by umożliwić obiektywne określenie ceny sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym. Obliigo sprzyja również poprawie płynności obrotu na rynku giełdowym.

Zanik obrotu giełdowego będzie miał również przełożenie na sytuację prosumentów, którzy w nowym systemie net billing rozliczają się ze sprzedawcą za energię wytworzoną i oddaną do sieci po cenie rynkowej wyliczanej na podstawie ceny giełdowej.

Po zniesieniu obliiga giełdowego i wątpliwości co do płynności obrotu giełdowego w niedalekiej przyszłości, również prosumenci stracą pewność czy podstawy dla nich parametr określający opłacalność inwestycji we własną mikroinstalację, będzie parametrem wiarygodnym, ponieważ będą oni rozliczani za energię wytworzoną po cenie rynkowej (giełdowej).

c) Wsparcie przedsiębiorców w zw. z wysokim cenami energii elektrycznej i gazu

- a) Przedsiębiorcy oczekują jasnych przepisów dotyczących uzyskania przez nich wsparcia w związku z sytuacją na rynku energii.
- b) Zakończono prace nad ustawą o zasadach realizacji programów wsparcia przedsiębiorców w związku z sytuacją na rynku energii w latach 2022-2024. Rząd chce udzielić przedsiębiorcom pomocy publicznej w związku ze wzrostem cen energii elektrycznej i gazu ziemnego. Ustawa miała określać zasady udzielania takiej pomocy, jednak nie zawiera ona konkretnych przepisów, które wskazywałyby do jakich firm trafi wsparcie i w jakiej wysokości. Jednak projekt tej ustawy nie został poddany konsultacjom publicznym, mimo że ten temat wzbudza ogromne zainteresowanie partnerów społecznych.

Szczegółowe programy zostaną określone na podstawie przyszłej uchwały Rady Ministrów. Według zaproponowanych przepisów pomoc może teoretycznie trafić do wielu sektorów, które ponoszą dodatkowe koszty związane ze wzrostem cen energii i gazu, jednak obawiamy się, że Rada Ministrów będzie arbitralnie wskazywać beneficjentów pomocy, a całe grupy przedsiębiorców zostaną wykluczone z programów pomocowych.

Podsumowanie

Na rozwoju odnawialnych źródeł energii wygrywają wszyscy, w tym społeczności lokalne, właściciele gruntów oraz odbiorcy poszukujący energii w rozsądnej cenie. Sektor odnawialnych źródeł energii dostarcza wysoko płatne miejsca pracy i umożliwia alokację środków europejskich. Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii to nie koszt, ale inwestycja w rozwój naszego kraju w, zwłaszcza w obecnych trudnych okolicznościach zewnętrznych.

Stanowisko w drodze głosowania korespondencyjnego, które odbyło się w dniach od 28 do 30 listopada 2022 r. przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, przyjęli:

Za stronę pracowników:

Kazimierz Kimso

Przewodniczący ZR Dolny Śląsk

NSZZ Solidarność

Andrzej Otręba

Przewodniczący Rady OPZZ

Województwa Dolnośląskiego

Krzysztof Kisielewski

Przewodniczący Zarządu Wojewódzkiego

Forum Związków Zawodowych

Za stronę pracodawców:

Marek Woron

Kanclerz Loży Dolnośląskiej BCC

Marek Pasztetnik

Prezes Zarządu ZIG

– Pracodawcy i Przedsiębiorcy

(Federacja Przedsiębiorców Polskich)

Zbigniew Ładziński

Prezes Dolnośląskiej Izby Rzemieślniczej

we Wrocławiu

Paweł Bochen

Prezes Dolnośląskiego

Związku Przedsiębiorców

i Pracodawców

Artur Mazurkiewicz

Prezes Dolnośląskich Pracodawców

(Konfederacja Lewiatan)

Krzysztof Ingot

Pracodawcy RP

Przewodniczący
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
województwa Dolnośląskiego
Otręba
Andrzej Otręba